

Renata Krišpínová
407018

VAVŘINEC Z BŘEZOVÉ

ŽIVOT:

Vavřinec z Březové je přímým pamětníkem doby husitské a jedním z nejvýznamnějších autorů této doby. Díky svému dílu – *Husitské kronice*, je považován za korunního svědka prvních let husitské revoluce.

Narodil se kolem roku 1370 v rodině nižší šlechty, získal bakalářský titul na pražské artistické fakultě a roku 1394 dosáhl hodnosti mistra svobodných umění. Začal také studovat na právnické fakultě, tu však nedokončil. Jelikož pobíral obročí z několika far (příjem spojený s určitým úřadem, postavením nebo službou), byl materiálně zabezpečen a mohl tak všechen svůj čas věnovat literární činnosti. Později se těchto obročí zřekl, což jen dokládá jeho zaujetí pro ideály reformy.

Od 90. let 14. století se pohyboval na dvoře Václava IV., kde pořizoval překlady a úpravy oblíbených spisů té doby. I po smrti Václava IV. a rozpadu pražského královského dvora se Vavřinci vedlo dobře. Začal pracovat v kanceláři Nového Města pražského, v níž ve 20. a 30. letech 15. století působil jako notář. Vlastnil dům v Praze i majetek na venkově. Aktivně se účastnil veřejného dění a proslul jako břitký polemik, tvůrce propagandistických spisů, letáků a manifestů. Známy je i jeho značně negativní postoj k Zikmundovi Lucemburskému. Přesné datum smrti neznáme, můžeme však říci, že žil ještě 6. července 1437.

DÍLO:

Vavřinec z Březové se věnoval jak vlastní tvorbě, tak i překladům. Nejednou mu však byla připisována díla, jejichž autorem však Vavřinec s největší pravděpodobností nebyl (např. *Budyšínský rukopis*).

Prokazatelně mu však můžeme přisoudit adaptaci latinského díla *Knihy snového vykladanie* nebo překlad realisticko-fantastického *Cestopisu tzv. Johna Mandevilla*. Dále zpracoval na základě starších prací nedokončenou *Kroniku světa*.

Napsal také *Píseň o vítězství u Domažlic* (Carmen insignis corone Bohemie), veršovanou latinskou skladbu inspirovanou porážkou křížáků roku 1431 a další drobná díla s náboženskou tematikou (latinsky psané výklady modliteb a žalmů). Nejvýznamnějším dílem je však jeho *Husitská kronika*.

HUSITSKÁ KRONIKA:

Nejcennější dílo, které líčí předehru a průběh husitské revoluce. Psáno latinsky, s odstupem – kdy přesně, však není známo. Vavřinec si ke své kronice léta shromažďoval písemnou dokumentaci (rozsáhlý soubor materiálů úřední i poloúřední povahy), vyptával se přímých účastníků dějů, jichž sám nebyl svědkem. Snažil se vysvětlit příčiny a důsledky a to na vysoké umělecké úrovni. Vavřinec se snažil vědomě zaznamenat mimořádné události, jichž byl svědkem a zachytit a obhájit vývoj husitské rozepře. Kronika se dochovala pouze v mladších opisech, původní název díla není znám. Do češtiny bylo dílo přeloženo na přelomu 15.-16. století anonymním překladatelem Jednoty bratrské. Kronika je členěna do kratších kapitol. Její vyprávění začíná rokem 1414, kdy z iniciativy Jakoubka ze Stříbra začali někteří kněží podávat podobojí, zaměřuje se však hlavně na roky 1419-1421.

Dílo stojí na třech základních tendencích:

- věrnost čtyřem pražským artikulům
- nenávisť k Zikmundovi Lucemburskému, nepříteli božího zákona
- neskrývaný odpor k táborství, nejradikálnějšímu husitskému směru

Renata Krišpínová
407018

Autor v kronice mimo jiné popisuje smrt Václava IV., obléhání Tábora, bitvu na Vítkově a Vyšehradě, události kostnického koncilu. Dílo však zůstalo pouhým torzem, končí popisem válečných událostí 22.12.1421 slovy: „A to se stalo ráno.“ – dodnes není zcela jasné, proč zůstala kronika nedokončena.

Z kroniky těžila řada autorů, např. Václav Hájek z Libočan. Kritickou edici Husitské kroniky můžeme nalézt ve Fontes rerum Bohemicarum – pátý svazek.

Kronika Vavřince z Březové jistě není jedinou kronikou husitského období (můžeme připomenout kroniky Petra z Mladoňovic, či Mikuláše z Pelhřimova), avšak je nejcennější prací dějepisceví tohoto období.

Prameny:

Chronicon Laurentii de Brzyezowa. Edd. J. Goll – J. Emler – J. Gebauer. FRB V. Praha 1893, s. 327-534.

(dostupné na: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=178>) – Centrum medievistických studií (staženo 19.11.2015).

Literatura:

BLÁHOVÁ, Marie: Vavřinec z Březové, Husitská kronika a Píseň o vítězství u Domažlic. Praha 1979.

ČORNEJ, Petr: Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice. Praha 1987.

ŠMAHEL, František: Husitská revoluce 1. Doba vymknutá z kloubů. Praha 1995.